

2017-2019

GUDSTJÄNSTPRIO

Öppenhet • Äkthet • Hopp • Kärlek • Relation

Svenska kyrkan

ASARUMS PASTORAT

INLEDNING

I Asarums pastorat gjordes under 2017-2019 en tydlig huvudprioritering som rörde pastoratets gudstjänstliv och inkluderade allt arbete i församlingen. Denna gudstjänstprioritering var ett sätt att i praktisk handling försöka konkretisera församlingsinstruktionen och även kyrkoordningens betoning av att gudstjänsten är församlingens centrum. Det fanns också en underliggande längtan efter levande gudstjänster med ökad delaktighet.

Det här dokumentet är vårt försök, och ett urval, för att sätta ord på de processer som två års gudstjänstprioritering inneburit. Vi har valt att ta med de mest väsentliga delarna under gudstjänstprioritet men givetvis har arbetet färgat pastoratet på långt många fler sätt än detta dokument.

Detta dokument är också tänkt att vara ett levande dokument dvs behöver användas och utvecklas, delas ut till nya medarbetare och förtroendevalda samt årligen uppmärksammas samtidigt med övrig årlig personalinformation.

För vidare läsning se också gärna vår följeforskare Caroline Gustavsson rapport: *"Delaktighet i praktiken - Gudstjänsten i centrum"*

VÅR GRUNDTEOLOGI

Vi samlas kring **förkunnelse och delande av EVANGELIUM.**

Evangelium utifrån **Guds kärlek till människan** och

utifrån **människans uppgift att sprida denna kärlek vidare till andra i världen.**

... evangelium...

Vi möts i hoppet. Hoppet och tron på att ljuset vinner över mörkret i slutänden, även om det kanske inte alltid känns så här och nu. När det inte blir som vi har tänkt oss eller när tron sviker oss finns Gud med sin hjälp, tröst, förlåtelse och villkorlösa kärlek.

... Guds kärlek till människan...

I Guds ögon är vi alla oändligt värdefulla och älskade. Guds kärlek är villkorlös och inkluderande. Alla människor, oavsett bakgrund, är lika inför Gud och det är också så vi får se på varandra. Gud finns nära oss och samtidigt är Gud större än vi själva och bär oss genom livet, i både med- och motgångar.

... människans uppgift att sprida denna kärlek vidare till andra i världen...

Vi har alla behov av att bli sedda, respekterade och älskade. Genom att dela våra erfarenheter av vad det kan innebära att vara människa kan vi vara Guds redskap i världen. Vi får också del av ett ansvar: att dela med oss av det vi har till andra och att sprida vidare allt det vi fått av Gud, både i ord och handling. Jesus visar på hur vi kan leva i gemenskap, hjälpa dem som har det svårt och att bryta negativa mönster. Vi får lita på Guds kärlek när vi tillsammans gör skillnad i världen: Ingen kan göra allt, men alla kan göra något.

VÅRA LEDORD

Öppenhet • Äkthet • Hopp • Kärlek • Relation

Dessa ord har varit grund för vår gudstjänstprioritering. Gemensamt arbetade arbetslaget fram dem i början av prioriteringen. Vi är alla människor tillsammans, vi är alla delägare i gudstjänsten och det är inte en eller några som har tolkningsföreträde gällande gudstjänsten och mötet med varandra och Gud. Vår ambition har därför varit att dessa ledord ska få fungera dubbelriktat, det vill säga det handlar om att både ta emot och ge ut.

När vi gemensamt hade bestämt våra ledord och konkret börjar arbeta tillsammans blev allt eftersom tydligt att gudstjänstprioriteringen i första hand handlade om något annat än formfrågor, dvs det handlar om livsvärld snarare än systemvärld:

LIVSVÄRLD OCH SYSTEMVÄRLD

Biskop Martin Modéus satte i sitt herdabrev ord på det som vi tänkte utifrån begreppen "livsvärld och systemvärld". Boken heter Levande tillsammans med Kristus och är Linköping stifts biskop herdabrev. Denna bok har hela arbetslaget i Asarums pastorat läst som en inledande del av denna gudstjänstprioritering. Modéus beskriver begreppen på följande sätt (s. 109-110):

"Livsvärld" är ett ord som försöker fånga in det som har med relation, energi, ömsesidighet och mänsklighet att göra. "Systemvärlden" är det som har med ekonomi, organisation, reglementen och juridik att göra. Båda är av vital betydelse för att mänskliga sammanhang ska fungera"

"Det är alltid livsvärldsperspektivet som avgör om församlingen upplever sig som levande eller inte. Systemvärlden är också av vital betydelse för att livet ska pulsera. Ingen kropp kan stå upp utan skelett och ett liv helt utan form och organisation blir outhärdligt. Livsvärlden ska därför inte spelas ut mot systemvärlden. Det finns dock en generell erfarenhet att systemvärlden är starkare än livsvärlden och därför har en tendens att "kolonisera" livsvärlden. Organisationsfrågorna kan lätt ta över sammanhang. Här behöver vi vara på vår vakt och värna livsvärlden."

Begreppen, samtalen och förståelsen i arbetslaget kring vad livsvärlden och systemvärlden kan vara i gudstjänstens olika delar samt hur vi kan värna livsvärldens perspektiv blev tillsammans med ett gemensamt intressefokus en plattform för att framåt jobba vidare i gudstjänstprioriteringen. Under arbetets fortsatta gång och i de val vi gjorde framöver, gällande t.ex. hur gudstjänsternas form skulle se ut, vilken liturgisk musik vi skulle välja samt hur förbönen skulle gestaltas fick livsvärlden en central plats.

ÖPPENHET

VI BEHÖVER VARANDRA

Att vara en församling innebär att vi delar livet och allt vad det innebär att vara människa. Gemenskapen är en helande kraft där vi alla tillåts att vara både starka och svaga. I församlingens gemenskap får vi visa svaghet och stötta varandra likaväl som vi får glädjas med varandra när livet är härligt och gott. Tillsammans söker vi Guds tilltal i våra liv och i detta kan gudstjänsten få vara en sådan plats.

MÅNGA RÖSTER, MÅNGFALD

Eftersom vi behöver varandra är det viktigt att det i gudstjänsten får höras många olika röster. Vi är i olika skeden i livet och för att visa på "Kristi Kropp", att vi alla behövs, är det viktigt att flera personers röster och deltagande får plats. Tillsammans är vi församling.

ÖPPENHET FÖR ALLA, OLIKA INRIKTNINGAR I PASTORATET

Samtliga gudstjänster är öppna för alla människor, i alla åldrar och detta är en grund i den förberedelse som görs inför varje söndag. Samtidigt kan vi se att människor har olika behov och förväntningar när de kommer till kyrkan. Det har därför under prioriteringens gång blivit tydligt att det behöver finnas olika typer av gudstjänstssammanhang i pastoratet och under gudstjänstprioriteringen testades olika former/upplägg för gudstjänster anpassas utifrån följande målgrupper:

Asarums kyrka: Yngre människor, med enkel form och "luftig" liturgi

Ringamåla kyrka: Mer traditionell karaktär, med mer traditionell liturgi

Svängsta kyrka: Barn och ungdomar, med enkel form och "luftig" liturgi

LITURGI

Liturgi handlar om flera delar, bland annat om ordlösa delar av gudstjänsten som bär på mening. Det är moment som är till för att skapa samhörighet och igenkänning. Momenten blir en bärande rit som inte är beroende av dem som tjänstgör eller deltar i gudstjänsten. Liturgin hjälper oss att känna samhörighet både här och nu, med den världsvida kyrkan och med kyrkan genom historien.

Under gudstjänstprioriteringen har vi arbetat mycket kring huvudgudstjänstens ordningar och konkret också kring liturgin, framför allt kring följande delar:

Procession och placering av nattvardsgåvorna före och efter mässan

Evangelieläsningen

Förbön med tacksägelse

RÖRELSE I KYRKORUMMET SAMT

PLATS FÖR EGEN BÖN/EFTERTANKE

Liturgin ska främja både den gemensamma gudstjänsten och den enskildas bön. För att skapa en plats för alla olika människor, stora som små, ser vi ett behov att under gudstjänsten få plats för både stillhet och rörelse. Vi ser även ett behov av att få tid för egen eftertanke och bön och har därför arbetat fram ett "fritt moment" under förbönsdelen där man under stilla musik kan resa på sig, tända ljus, skriva förbön eller på annat sätt får tid till egen eftertanke.

OLIKA SINNEN

Gud möter oss på flera sätt och vi människor berörs av Guds tilltal på olika sätt. Vi strävar därför efter att gudstjänsterna i pastoratet fånga den rikedom av uttryckssätt som skapar mötesplatser för människor och Gud. Konsekvenserna av vår förståelse blir att gudstjänster behöver förberedas på så vis att flera av våra sinnen får utrymme. Det kan handla om t.ex. kreativ gestaltning av en text eller predikan, stationer där fler sinnen tas i bruk eller att man får något med sig hem efter gudstjänsten. Oavsett vilka metoder vi använder är syftet att skapa en mångfald av olika sorters tilltal där flera sinnen får plats, inte endast lyssnande.

FÖRKLARA "KYRKISKA BEGREPP"

Det finns många begrepp i kyrkan som inte används på andra håll i samhället. Vi kan därför inte ta för givet att människor förstår kristet vokabulär. För att skapa inkluderande gudstjänster är det viktigt att förklara och beskriva de "kyrkiska" begrepp som används. Att vara en lärande kontext är viktigt och vi behöver därför tillsammans fundera kring vilka begrepp som vi använder och på vilket sätt vi använder dem. De begrepp och de artefakter vi omedvetet använder oss av blir ändå lärande vare sig vi är medvetna om det eller ej. Vi behöver därför ställa oss frågan vad i traditionen och i traditionellt språkbruk som är viktigt att bevara men också vilka formuleringar som kan bli ett hinder för tro.

ÄKTHET

I gudstjänsten möts vi som hela människor, med kropp, själ och ande. Allt vad vi är, allt det vi bär på och alla våra erfarenheter ryms. Vi får komma med hela oss, de vi är. Vi behöver inte förstå oss och det naturliga, personliga tilltalet är därför en grundläggande del i gudstjänsten och är också grunden för gudstjänstens alla vidare moment. Vi får ha en tilltro till att det egna uttrycket är viktigt och att det enkla och naturliga är äkta och är det som berör. Vi får mötas i både glädje, sorg och allt däremellan.

Foto: Esther Wechsler www.unsplash.com

RELATION

Under gudstjänstpriorarbetet fördjupades förståelsen kring begreppet "relation" en hel del. Detta till stor del tack vare vår följeforskare Caroline Gustavsson. Relationsbegreppet utmanades från att handla om att gudstjänstens syfte till stor del är att lära känna varandra, till att handla om mer komplexa perspektiv kring delaktighet och relationsbyggande. Några relevanta ingångar kring delaktighet är följande: engagemang, autonomi, makt, tillhörighet, interaktion, kontext, identitet och trygghet.

För fördjupande läsning kring definitioner av delaktighet hänvisar vi till vidare läsning i rapporten "Delaktighet i praktiken. Gudstjänsten i centrum" av Caroline Gustavsson

HOPP

INTRESSEFOKUS

Tidigt i gudstjänstprioriteringen fick vi i uppgift av följeforskare Caroline Gustavsson att fundera ut och välja ett s.k. intressefokus kring vilket vi samlas. Vad är helt enkelt fokus när vi samlas till gudstjänst? Det fanns i arbetslaget en önskan att utgå från människors liv där var och en just nu befinner sig, alltså att i gudstjänstprioriteringen ha "den moderna" människans livsfrågor och det som upplevs viktigt i livet, samhället och den tid vi lever som fokus för detta arbete. Under första terminen valde vi därför att arbeta utifrån intressefokus att de livsfrågor som människor i nutiden bär med sig in i gudstjänsten skulle få vara centrumet.

Detta val och intressefokus var förvisso angeläget men även om det upplevdes relevant var det också svårt att helt konkret jobba utifrån. Hur ska vi veta vilka frågor som människor bär med sig? Och hur ska dessa få en naturlig del i själva gudstjänsten? Kanske handlar detta snarare om ett allmänt förhållningssätt i allt vi gör. Vi upplevde även att det fanns ett perspektiv av att de som arbetade med gudstjänsten var de som "gav" och att gudstjänstbesökarna var de som "tog emot". Under samtal med församlingarna och i utformandet av bland annat veckomässor med ungdomar i pastoratet belystes perspektivet av delandets värden, det vill säga att det handlar om en dialog där samtliga parter både "får" och ger". Så efter en termin, det vill säga i januari 2018 valdes därför nytt intressefokus för gudstjänsterna i Asarums pastorat:

Vi samlas kring **förkunnelse och delande av EVANGELIUM.**

Evangelium utifrån **Guds kärlek till människan** och

utifrån **människas uppgift att sprida denna kärlek vidare till andra i världen.**

Att få fram detta intressefokus, alltså "vad är det vi samlas kring" föranleddes av många djupgående samtal i arbetslaget. Det var ett "stötande och blötande" med många olika infallsvinklar och perspektiv. Ordet "evangelium" kan tolkas på många olika sätt, det är viktigt att det får vara så. Centrum i Asarums pastorats gudstjänster blev då det faktum att alla människor -var och en av oss - är älskad av en kärleksfull Gud. Och att vi i denna nåd har fått i uppgift att göra Guds kärlek synlig i världen, det vill säga vi har något att bidra med. Det ger hopp i en stundom mörk värld.

KÄRLEK

I gudstjänsten möts vi med våra likheter och våra olikheter. Det finns många sätt att vara människa på och gudstjänsten behöver därför få vara en plats för alla människor. Även om vi gärna vill förstå varandras olikheter är det inte alltid alldeles enkelt.

Vad världen behöver är inte människor som förstår varandra utan människor som förstår att det finns så oerhört många sätt att vara människa på.
KG Hammar

I gudstjänsten har vi som församling ett gemensamt sammanhang för att mötas men vi har också ett uppdrag som församling. Vi behöver förstå att alla får plats och ibland behöver vi faktiskt "stå ut" med varandras olikheter. Vissa tycker si, andra tycker så. Det kan handla om musiksmak, liturgiska uppfattningar eller andra typer av förväntningar och uppfattningar. Under gudstjänstprioriteringens gång har arbetslaget samtalat mycket om barnens roll i gudstjänsten, något som det ofta finns många olika uppfattningar om. Vissa i församlingen tycker att barnen gör gudstjänsten mer "levande" och spontan. Andra tycker att den ökade ljudvolymen som barn ofta utgör kan störa gudstjänststämningen och lugnet. Under prioriteringens gång har det gått från att handla om barnens roll till att snarare handla om att vi alla är människor tillsammans, ung som gammal. Vi finns alla i samma gudstjänst och behöver ha förståelse för varandras likheter och olikheter. Tillsammans är vi församling och detta har blivit en grund i arbetet!

Även efter två års gudstjänstprioritering är vi inte "färdiga" kring vad hur vi fullt ut tänker och möter denna fråga men att fundera kring "barnens perspektiv" har lett oss in på samtal som t.ex.

- Hur undviker vi att barnens uppgift blir ett slags "uppträdande"?
- Hur kan vi främja rörelsen och friheten i kyrkorummet under gudstjänsten?
- Hur ger vi plats för flera sinnen än hörseln?
- Hur hittar vi plats för olika musikstilar/genrer i gudstjänsten?
- Hur är vi placerade i kyrkorummet och går det att få till mer av "andaktsstämning" där vi ofta sitter tillsammans, på kuddar på golvet?
- Vilka olika moment kan man – stor som liten – bjudas in att vara delaktig i under gudstjänsten.
- Hur kan vi främja det värdefulla i att känna igen sig i gudstjänsten?
T.ex. en välkänd psalm
- Hur skapar vi en pedagogisk miljö i våra gudstjänster?

GUDSTJÄNSTEN

Under gudstjänstprioriteringen har vi betonat att mässan inte börjar när kyrkklockorna ringer utan långt innan dess. I textsamtal, praktisk förberedelse i församlingens verksamheter, i information, att kyrkogården är i ordning inför söndagen för att nämna några saker. Under gudstjänstprioriteringen provade vi flera olika typer av förberedelsearbete och vi testade många olika roller, både inom arbetslaget och i församlingen. Här beskrivs några utvalda förberedelsefokuser:

ROLLER OCH GUDSTJÄNSTGRUPPER

I början av gudstjänstprioritering delades alla medarbetare i församlingsarbetslaget in i gudstjänstgrupper. De första två terminerna fanns det två grupper som ansvarade för varannan söndag och de sista två terminerna var det tre grupper som följaktligen ansvarade för var tredje söndag. Grupperna fungerade från första söndagen i september till fjärde advent samt från andra söndagen i januari till andra söndagen i juni. Sommar och jultid bröts det här schemat av praktiska orsaker.

Varje grupp bestod av arbetslagets olika kompetenser: pedagogik, diakoni, musik, teologi och vaktmästeri. Alla hade lika stort ansvar för gudstjänsten och alla skulle vara beredda på att gå ur sina "vanliga" roller och alla hade lika stort ansvar för att bidra med sin kompetens in i gruppens arbete.

Eftersom tidigare erfarenheter av att förbereda och ansvara för gudstjänst var starkt kopplat till tre yrkesgrupper: musiker, präster och vaktmästare var grupptanken en förändring som inte enbart påverkade praktiska frågor. Bakom oss stod en lång tradition av den här fördelningen och kyrkoordningen som skiljer ut präst och musiker som ansvariga för gudstjänstens förberedande och genomförande.

När vi förändrade från tre personer (präst, musiker, vaktmästare) till att vara flera som arbetade med gudstjänsten var det inte enbart systemvärlden vi utmanade utan också livsvärlden. Min identitet, roll och kompetens förändrades i arbetet med gudstjänsten oavsett om jag tidigare hade arbetat mycket med gudstjänst eller mindre. När roller och kompetens blir mindre tydliga och vi förväntas gå utanför vår vanliga yrkesroll men ändå bidra med vårt specifika kunnande händer något med vår identitet. Processen inom arbetslaget gick från att vi vara ganska statiska i våra yrkesroller till att istället röra oss mot ett tankesätt där var och en bidrar med det jag kan och den jag är in i gudstjänsten oavsett yrkesroll.

Processen med identitet, kompetens och roll i församlingen blir aldrig färdig. Under gudstjänstprioriteringen arbetade vi i huvudsak med medarbetarna men likande processarbete kan göras tillsammans med församlingsmedlemmar.

Arbetet med att "bygga församling" och att arbeta vidare med roller även i församlingen i övrigt inte endast arbetslaget är ständig process. Något som vi hade önskat att vi hade kunnat arbeta mer med men inte riktigt hann med.

Förvisso uttrycker kyrkoordningen och handboken en viss särställning för präst och musiker men det hindrar inte på något sätt att vi tolkar det som minsta möjliga antal som ska arbeta med gudstjänst. Vi kan alltså vara flera! I kapitlet om gudstjänst liv i kyrkoordningen finns i inledningen följande meningar: "Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift. Alla i församlingen är kallade att delta i gudstjänsten och komma med sina erfarenheter och livsfrågor till det gemensamma mötet med Gud." (KO 17 Gudstjänstliv)

ALL FÖRBEREDELSE HAR SIN GRUND I TEXTSAMTALET

Det finns många olika förberedelser som görs i samband med gudstjänst: övning, inköp, information/kommunikation, praktiskt iordningställande för att nämna några. En viktig grund under gudstjänstprioriteringen har varit att all förberedelse utgår från textsamtalet, dvs det är det teologiska samtalet ligger till grund för vad vi vill synliggöra och dela i gudstjänsten.

TEXTSAMTAL

Textsamtalet som varit tio dagar innan varje söndag och har varit grunden för hela gudstjänsten. Detta textsamtal har på ett öppet, personligt och trevande sätt utgått från söndagens texter och utan tydligare styrning har samtalet kretsat däromkring, både historiskt, teologiskt, personligt och utifrån den samtid vi lever. Främst har dessa textsamtal bestått av arbetslaget även om församlingsbor stundom varit med. Samtalen har fördjupat både relationer och den teologiska kunskapen. Man skulle kunna se det som en slags intern fortbildning där vi samlas som människor och inte utifrån våra yrkesroller. Att prata tro tillsammans borde vara en naturlig del som arbetslag i Svenska kyrkan och varför inte utgå från söndagens texter?! Dessa textsamtal är en konsekvens och något som även i fortsättningen måste prioriteras.

KREATIV GESTALTNING I GUDSTJÄNSTEN – MATERIALBIBLIOTEK

I samband med praktiska förberedelser inför gudstjänsten togs under gudstjänstprioriteringen gemensamt fram ett materialbibliotek i Asarums kyrka. Detta för att i gudstjänsten kunna ge "kropp" åt söndagens texter utifrån veckans textsamtal och därigenom skapa en plats i gudstjänsten för att olika sinnen ska kunna tas i bruk. Eftersom en del material behövs återkommande, t.ex. stenar, skålar/vaser, papper/pennor, kors av olika slag, tyger etc. behövde vi ha en plats för detta i kyrkan. Vaktmästarna såg över och ordnade ett förråd – ett "materialbibliotek". Där förvaras saker som återkommande behövs i gudstjänsten. Kopplat till detta materialbibliotek togs även beslut kring frågor om hur länge saker ska stå kvar i kyrkorummet samt vem som ansvarar för undanplock etc.

GRUPPFÖRBEREDELSE

Vissa grupper, t.ex. körer, behöver lång förberedelse tid för att öva in repertoar. Andra grupper, t.ex. konfirmander som är delaktiga med uppgifter i söndagens gudstjänst träffas samma dag och övar tillsammans. Dessa olika typer av förberedelsebehov förutsätter att medarbetare jobbar både långsiktigt och spontant.

Under gudstjänstprioriteringen har arbetet kring kopplingen mellan veckans verksamheter och söndagens gudstjänst tydliggjorts. Grupper som inte aktivt deltar på söndagens gudstjänst har ibland varit med och förberett saker som är viktiga för gudstjänsten och känslan av att vara församling.

SAMLING OCH BÖN INNAN GUDSTJÄNST

En timme innan gudstjänsten samlas alla som på något vis är delaktiga i gudstjänsten. Denna samling innebär att se varandra, stämma av om det finns några funderingar eller frågor samt be tillsammans för den gudstjänst som snart ska firas. Detta är också en naturlig plats för t.ex. konfirmander att utöver "sin" grupp få träffa en annan del av församlingen.

FIKA

Lokalens begränsningar i fråga om hygien och förvaring har varit relevant under gudstjänstprioriteringen. Detta då vi gärna velat kunna bjuda in till mat vilket inte är alldeles enkelt i kyrkorummet. För att få en naturlig mötesplats och tillsammans kunna skapa utrymme för delaktighet och gemenskap läggs kyrkkaffet hösten 2018 innan gudstjänsten istället för efter. Syftet är att man mer tillsammans, som en församling, kan förbereda "det sista" men givetvis även sätta sig ner och samtala över en kopp kaffe och en macka. Åsikterna har varit väldigt delade kring denna förändring, flera tycker att man saknar kaffet efteråt. Oavsett tiden så handlar frågan om kaffets placering före eller efter inte endast om en tidsaspekt utan handlar snarare om hur man vill mötas som församling, där livsvärdena är viktigare än det praktiska.

Det har under gudstjänstprioriteringen blivit extra tydligt att hur rummet är utformat påverkar relationerna. Kyrkorummet har en hel del begränsningar gällande tillgänglighet i alla dess aspekter. Ett tydligt sådant exempel är fikastunden. I Asarum är det trångt med få och små bord vilket inte underlättar för den som inte känner sig höra till. Det är då lättare att gå hem än stanna kvar. Ringamåla kyrka har också något för trångt vid fikastunden där sitter vi runt samma bord vilket gör att det är lättare att prata med de som är vid bordet. Önskvärt är att det i båda kyrkor finns utrymme och möblering som underlättar för människor att vilja och kunna stanna kvar på kaffe.

Summa summarum handlar fikastunden om en tillgänglighetsfråga. Kan man med många olika personliga förutsättningar delta på ett enkelt sätt?

GUDSTJÄNSTENS MUSIK

Under gudstjänstprioriteringsarbetet växte det fram en längtan efter en agenda med färre fasta moment, en agenda som ger mer utrymme för människors egna reflektioner, tankar och böner, samt även utrymme för annan musik för att gestalta söndagens tema. Utifrån nya handboken togs det fram två förslag på agendor som trots sin enkelhet uppfyllde kraven för att räknas som huvudgudstjänst. Pastoratets musikerteam fick i uppdrag att ta fram ett förslag på liturgisk musik till en av agendorna. Valet föll på den agenda som inte innehöll sjunget kyrie och gloria. Detta valet gjordes utifrån filtret med en så enkel agenda som möjligt. Vi gick igenom alla serierna i musikvolymen, spelade igenom och läste texter. Önskan var att musiken skulle passa våra olika körer som finns i pastoratet, allt ifrån barn till unga, gospel och klassiskt. Musiken skulle också vara lämplig att framföra på olika instrument. Musiken är också tänkt att passa en något yngre målgrupp. Valet föll på en blandning mellan serie D och E.

Lovsång D, Prefation D, Helig E och O, Guds lamm E.

Då våra gudstjänster är för alla åldrar behöver även olika genrer och musikstilar finnas med i gudstjänstsammanhang. Även möjligheten att använda olika instrument så som piano, gitarr, bas, trummor, orgel mm. Mångfalden berikar och förstärker intressefokus och återspeglar församlingen. Fokus ligger alltså på både bredd och djup. Såklart blir musiken varierad utifrån vem som tjänstgör, men tanken är att varje gudstjänst ska olika sorters genrer rymmas. Den röda tråden blir gestaltningen utifrån texterna och dagens tema

Körernas roll är att på ytterligare sätt fördjupa dagens tema. Sången och musiken är lika mycket evangelium som det talade ordet. Vi vill komma ifrån att kören är där och uppträder. Kören är en del av den gudstjänstfirande församlingen. Körsångaren ska kunna känna sig delaktig i helheten, inte bara i sången.

Vi provade under delar av gudstjänstprioriteringen att musiker spelade 20 minuter innan varje gudstjänst dagens psalmer. Detta så kan alla fick tillfälle att höra psalmerna innan. Vår förhoppning var att det skulle göra det lättare att sjunga med sedan under själva gudstjänsten och skapa också en avslappnad stämning när människor kommer in i kyrkan och mötas av musik.

Som avslutning kommer här en beskrivning av gudstjänstprioriteringsarbetet utifrån mässans huvuddelar: samling, ordet, måltiden och sändning:

SAMLING

VÄLKOMNANDE

Detta med välkomnande var grunden för vårt gudstjänstpriorarbete, det var detta vi började att samtala och arbeta kring. Att bli välkomnad när man kommer in i kyrkan innebär flera saker: dels att få höra "hej och välkommen", få en agenda/psalmbok eller kanske om det finns något annat praktiskt som kan vara bra att veta i samband med gudstjänsten. Välkomnandet handlar också om att på ett djupare plan bli sedd, bemött och få ett möte med någon när man kommer. Att i församlingens sammanhang höra och uppleva att det "är viktigt och spelar roll att du är här". Särskilt viktigt är det att se och välkomna den som är ny. Nya människor är en förutsättning för den gudstjänstfirande församlingen att växa som sammanhang.

PROCESSION

Procession eller inte har verkligen varit en fråga för arbetslaget! Vi har pratat om det både ur teologiska, liturgiska och praktiska aspekter. Procession har varit en fråga som verkligen berört både livsvärld och systemvärld. Ökar procession delaktighet eller inte för församlingen?

Vi valde följande: procession både in och ut i Ringamåla och Asarum. På grund av praktiska skäl ingen procession i Svängsta kyrka. Under processionen i Asarum bär vi in kors, ljus, evangeliebok och nattvardsgåvorna. Nattvardsgåvorna ställs på kredensbordet i Asarum, de tas sedan fram under psalm före nattvard och ställs tillbaka efter nattvarden. I Asarum bärs kors, ljus och evangeliebok även ut i recession. Nattvardsgåvorna lämnas på kredensbordet (bärs alltså inte ut)

I Ringamåla och Svängsta står nattvardsgåvorna redan framme på altaret och lämnas även där efter gudstjänsten. Under processionen i Ringamåla bärs kors och evangeliebok in. Även dessa saker bärs sedan ut i recession.

ORDET

TEXTLÄSNINGAR

Då strävan varit att levandegöra texterna och även främja att flera sinnen än hörseln tas i bruk har vi under gudstjänstprioriteringen återkommande arbetat aktivt med att "göra något" med texterna. Det har till exempel inneburit att varva textläsning med musik så texten därigenom delas upp och även får en förstärkning genom musikens kompletterande "språk". Det har också inneburit att till exempel flera röster används vid läsningen eller att rösterna kommit från olika håll i kyrkan. Ibland har barnen läst, ibland har det förekommit drama och många gånger har texten så klart även lästs mer "rakt upp och ner".

Oavsett vilken inramning texten har fått i gudstjänsten så har vi upplevt att det kan vara en pedagogisk svårighet att ha tre texter (GT, epistel och evangeliet) som läses rakt upp och ner men sedan inte bemöts eller reflekteras kring. Det kan upplevas som att det blir mycket läsning och att dessa texter rycks ur sitt sammanhang. Det är även svårt att i predikan varje gång bemöta samtliga texter. Därför har det vid flera tillfällen varit så att gruppen som planerat valt att ha evangelietexten samt psaltarpsalmen som textläsningar. Detta eftersom psaltarpsalmen just har karaktären av en sång, som talar sitt egna språk och oftast inte behöver förklaras eller bemötas vidare.

Vi har valt att evangelieläsningen sker från mitten av koret (ur evangelieboken) med ett ljus var sida om läsaren. Detta är ett liturgiskt val utifrån enkelhet men ändå ett tydliggörande att evangelietexten är central och särskild i gudstjänsten.

PREDIKAN

Varje präst "vet" hur det går till att predika. I bästa fall inleds processen med bön och textläsning. Predikanten låter bibeltexterna vara med under några dagar och mogna inom sig. Under tiden uppmärksammar predikanten vilka frågor i församlingen och världen som är angelägna. När det börjar närma sig söndag och predikotillfälle finns det väl avsatt med tid för att skriva och fundera och öva så att det är både begripligt och hörbart.

Det här är så vi har gjort i vår kyrka under lång tid. Det är så som vi uttolkar prästens ansvar för predikan och löftet i prästvigningen att "rent och klart förkunna Guds ord, så som det är oss givet i den heliga Skrift och så som det är omvittnat i vår kyrkas bekännelse". Kyrkoordningen uttrycker det så här i inledningsorden om prästen uppdrag (KO sjunde avd.)

"Prästens uppdrag är ett tecken på att den kristna församlingen och tron får sin andliga näring när Ordet förkunnas och sakramenten delas ut.

Som Vervi Divini Minister (det gudomliga ordets tjänare) skall prästen i trohet mot sitt uppdrag förkunna evangeliet rent och klart, genom dopet föra nya människor till kyrkans gemenskap, leda firandet av den heliga måltiden och förmedla förlåtelse, tröst och hopp."

Gudstjänstprioriterings textsamtal där den gudstjänstförberedande gruppen tillsammans har läst bibeltexterna och valt vilket budskap som ska betonas och fördjupas i predikan har verkligen utmanat prästens sätt att arbeta med predikan. Prästen har gått från att ha en ensam process med ensamrätt att uttrycka det som uppfattas som mest väsentligt denna söndag till att få med sig en grupps tankar som ska på något sätt komma fram i predikan. Detta arbetssätt väcker frågor om vad det betyder att prästen har ansvar för att rent och klart förkunna Guds ord. Likaså när vi vid några tillfällen låtit andra än prästen formulera delar av predikan. Är det möjligt att låta andra vara delaktiga i predikoförberedelser och själva predikan och ändå vara följsam Svenska kyrkans ordning i denna fråga?

Samtidigt behöver vi ställa oss frågan om det är möjligt att låta bli att bjuda in församlingen i processen? Tror vi att delande av evangelium är något som alla bjuds in till och att alla har något att bidra med är prästens ensamrätt på predikan något som behöver utmanas.

En ytterligare fråga är om den teologiska kompetens som prästen förväntas besitta inte behövs längre då vi ska vara flera som samtalar om söndagens bibeltexterna? Svaret bör vara att den behövs mer än någonsin liksom pedagogens kunnande, musikerns och diakonens kompetens men själva utförandet kan inte någon av kyrkans medarbetare ha ensamrätt på. Att få i uppgift att ha ansvar för något är inte att göra allt själv.

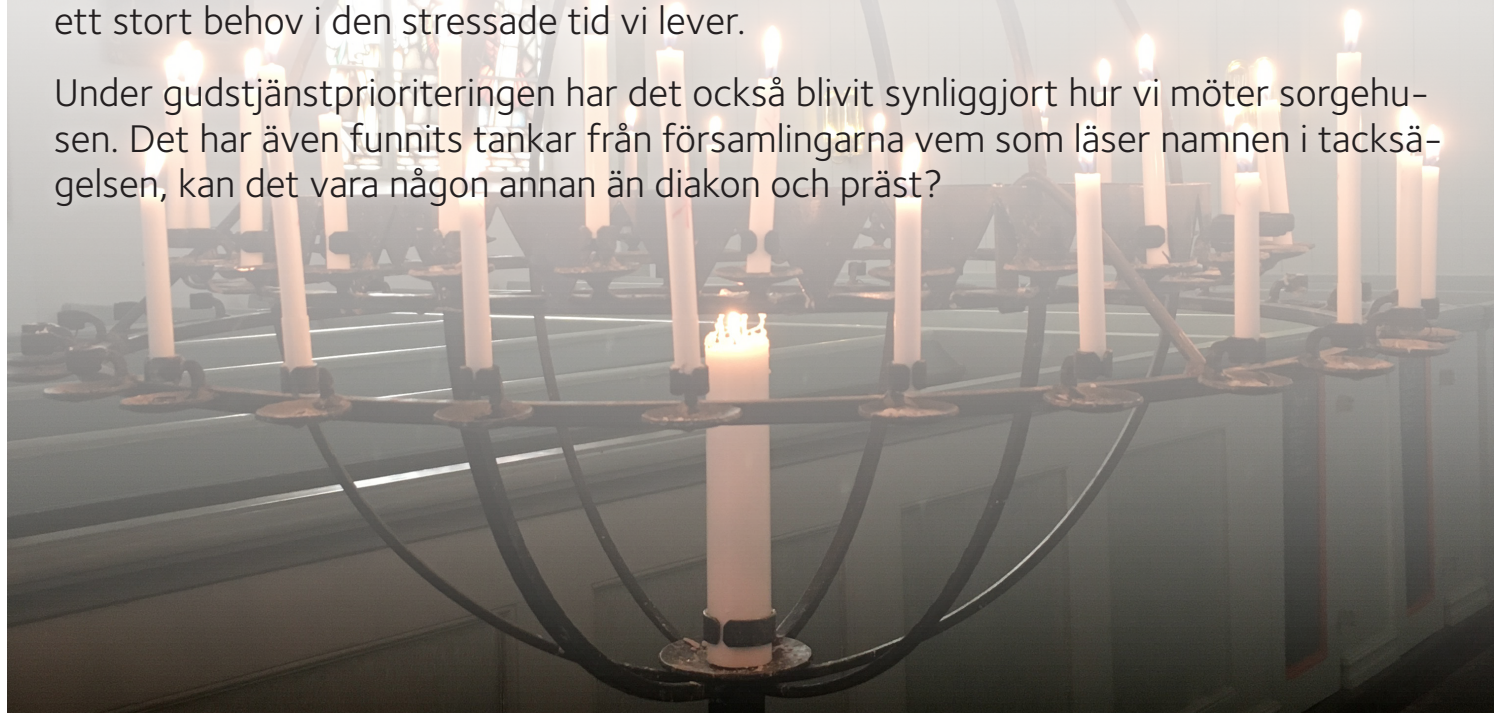
Vi har provat då och då att låta predikan se annorlunda ut från sin traditionella form. Allt från "fyra-hörns-övning" till bilder, musik, drama, samtalsfrågor, låta predikan bli försök till svara på församlingens frågor men oftast har predikan till sin form varit precis så som många förväntar sig att den ska vara. Prästen talar och församlingen lyssnar.

FÖRBÖN

Under "Kyrkans förbön" utgår vi från en lokal och personlig förankring med ett "nära" språk. Detta innebär att vi ber för saker som sker i vårt närområde. Vi börjar i det "lokala" och går sedan "ut i världen. I förbönen ber församlingen för de barn som döpts, ungdomar som konfirmerats och par som har ingått äktenskap under veckan som varit. Nästkommande del är tacksägelsen där vi ber för de avlidna i församlingen genom att läsa upp namnen, tända ljus och ringa i klockorna. Därefter lämnas det i förbönen utrymme till egen, fri bön. Man kan då - till stillsam musik - få en stund till att be/tänka fritt. T.ex. genom att tända ljus, skriva böner eller på annat personligt önskvärt sätt. Som avslutning på förbönsdelen bärs bönevasen fram till altaret (gäller i samtliga tre kyrkor)

Vår erfarenhet under gudstjänstprioriteringen blev att förbönsdelen blev viktigare för församlingen. Många människor lever i ett aktivt liv med högt tempo, därför önskade vi i gudstjänsten erbjuda en plats för "stillhet och ro". Ett sådant "fritt" moment är ett stort behov i den stressade tid vi lever.

Under gudstjänstprioriteringen har det också blivit synliggjort hur vi möter sorgelusten. Det har även funnits tankar från församlingarna vem som läser namnen i tacksägelsen, kan det vara någon annan än diakon och präst?

MÅLTIDEN

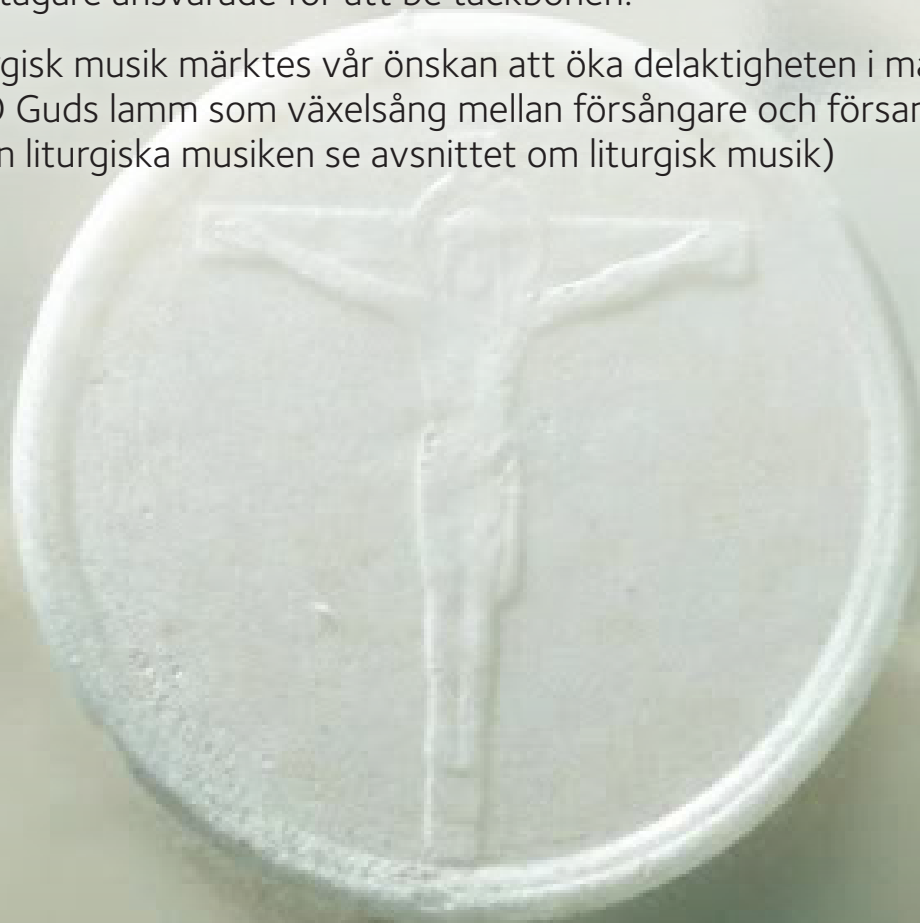
Vi förde samtal om nattvardssyn och nattvardens teologi men vi har valt här att inte fördjupa mer om det utan att hänvisa till Biskoparnas brev om nattvard.

Likväl behöver något sägas om att förändringar gjordes i hur ofta nattvard firas i respektive kyrka. Före gudstjänstprioriteringen fanns en grundpuls med mässa varannan vecka på söndagen i Ringamåla och Asarum. I och med hösten 2017 firades mässa varje söndagen i Asarum men i Ringamåla behåller vi varannanvecka mönster.

Skälet till att fira mässa varje vecka var att ge möjlighet att upptäcka att måltiden inte "krånglar till" gudstjänsten utan verkligen kan möta våra liv här och nu.

Några praktiska saker som fick gestalt i gudstjänsten var tex att fler än prästen sjöng prefationen, konfirmander bjöds in att duka nattvardsbordet, kyrkvårdar eller andra gudstjänstdeltagare ansvarade för att be tackbönen.

I valet av liturgisk musik märktes vår önskan att öka delaktigheten i måltiden genom att välja ett O Guds lamm som växelsång mellan försångare och församling. (för mer tankar om den liturgiska musiken se avsnittet om liturgisk musik)

SÄNDNING OCH POSTLUDIUM

På samma sätt som att gudstjänsten inte börjar med klockringningen utan långt innan så slutar den heller inte med postludiet. Det vi har delat och mött under gudstjänsten får vi bära med oss hela veckan och låta färga våra liv. Det såg en risk att sändningsorden blev en plats för information snarare än en del av gudstjänsten. Målet för oss var därför att låta sändningen vara en brygga mellan textsamtal, gudstjänst och vår vardag.

